

Tasca 4.- LES LLENGÜES DE LA PENÍNSULA IBÈRICA

1.- LES LLENGÜES DE LA PENÍNSULA IBÈRICA

A la península Ibèrica s'hi parlen cinc llengües dominants: **català, castellà, euskera, gallec i portuguès**.

Hi ha també una sèrie de llengües en retrocés, però que en altre temps varen tenir molt de parlants: **l'asturleonès o bable, l'aragonès o fabla i l'aranès**.

El català

El català és la llengua pròpia de Catalunya, València, Illes Balears i Andorra. Es parla també al Rosselló francès, a la Franja d'Aragó i a la comarca de l'Alguer, a l'illa de Sardenya. Unes 11,500.000 persones parlen habitualment en llengua catalana.

El castellà

És la llengua pròpia de Castilla la Mancha, Lleó, Cantàbria, Astúries, Aragó, la Rioja, Múrcia, Extremadura y Andalusia. És la llengua materna d'uns 32,000.000 de parlants

L'euskera

És la llengua pròpia d'Euskadi i Navarra. També es parla al país basc francès. Els tres territoris formen el que es coneix com Euskal Herria. És la llengua més antiga d'Europa, ja es parlava abans de la dominació romana, a una àrea molt extensa dels Pirineus que arribava fins a Catalunya. Actualment és la llengua pròpia d'unes 775.000 persones

El gallec

És la llengua de Galícia, actualment parlada per quasi 3,000.000 de persones. Originàriament formava una mateixa llengua amb el portuguès, el que es coneix com a galaicoportuguès

El portuguès

El portuguès es va formar a partir de l'evolució del gallec i d'influència castellana. Gairebé 10,000.000 de persones parlen portuguès a la península Ibèrica, apart de les antigues colònies, sobretot Brasil, Moçambic i Angola.

2.- LES LLENGÜES MINORITÀRIES

L'asturià, asturleonès o **bable**, és la llengua parlada a Astúries, part de Lleó i nord de Portugal, avui encara per uns 300.000 habitants.

Com les altres llengües romàniques de la Península, l'asturià es va formar entre els segles VIII i X a l'antic Regne d'Astúries, després Regne de Lleó. L'asturià i el llatí es van emprar en tot tipus de documents jurídics i administratius, de manera que podem conèixer exactament com era l'asturià medieval.

El primer document en asturià és el *Fueru d'Avilés*, datat l'any 1155. A partir dels segles XIII i XIV la influència del castellà es fa més forta i el castellà comença a substituir l'asturià en els usos formals. La gent, tanmateix, continua parlant la llengua autòctona, que a partir del segle XVII té un cert conreu literari, sobretot a Astúries.

L'aragonès

Només unes 10.000 persones parlen aragonès, sobretot gent gran de la part dels Pirineus. Ells en diuen **fabla** a la llengua.

Com les altres llengües romàniques, és el resultat de l'evolució del llatí que es parlava a la part septentrional d'Aragó en temps de l'Imperi Romà. L'àmbit territorial de l'idioma s'ha anat encogint a mesura que els joves s'anaven castellanitzant

L'aranès

En realitat és una variant de l'occità, una llengua que encara es parla al sud de França. Es parla a la vall d'Aran, a Lleida, i el parlen unes 5.000 persones.

3.- L'ORIGEN DE LES LLENGÜES A LA PENÍNSULA IBÈRICA

Quan els romans conqueriren la península Ibèrica, hi havia una gran varietat de llengües d'origen celta i iber. Amb la romanització es va anar imposant el llatí progressivament. Però les altes muntanyes dels Pirineus i serralada Cantàbrica varen ser poc romanitzades i varen continuar utilitzant les seves llengües indígenes.

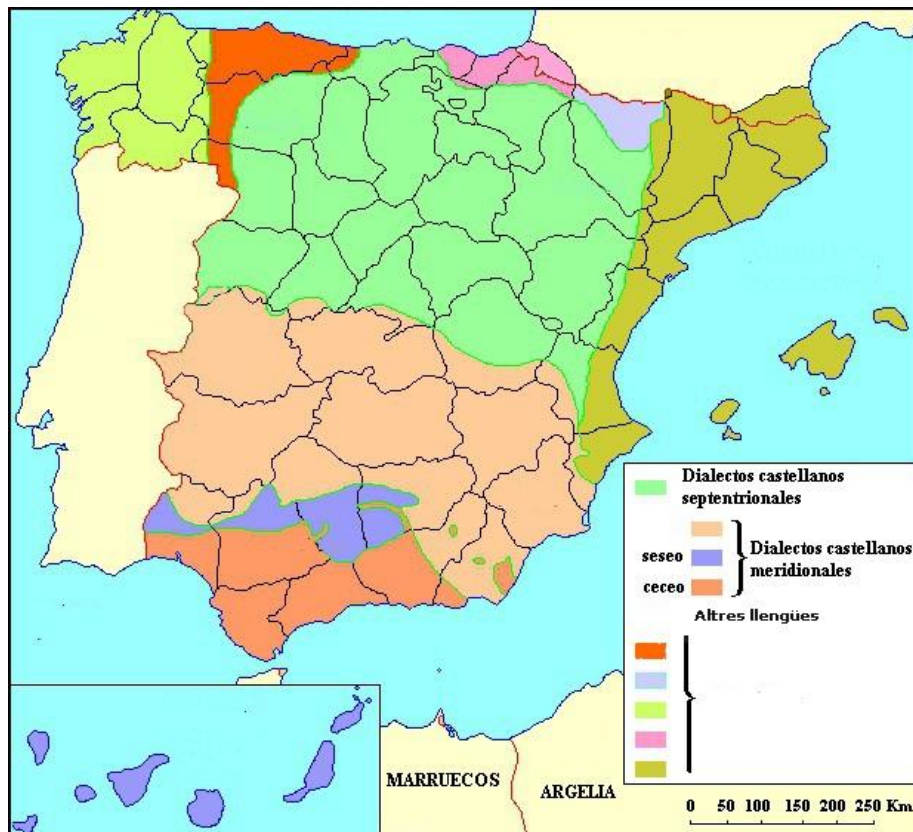
Una d'aquestes llengües és l'euskera, que es parlava a una extensa àrea de les muntanyes, fins Catalunya actual. És una de les llengües més antigues d'Europa, els orígens de la qual es perden en la prehistòrica.

Durant l'edat mitjana, entre els segles IX i XII, la mescla de la població autòctona de les muntanyes amb els visigots que s'hi refugiaren fugint de l'ocupació musulmana i que parlaven llatí va fer que s'anassin formant les llengües actuals.

El primer text que es coneix escrit en llengua catalana són les Homilies d'Organyà, un conjunt de sermons escrits a finals del segle XII.

ACTIVITATS

- 1.- Situa les llengües de la península Ibèrica
- 2.- Fixa't que les línees de separació entre comunitats autònomes no coincideixen amb la llengua que es parla.
- 3.- Fixa't que les fronteres entre estats no són fronteres lingüístiques. Què passa a aquestes zones? Indica el seu nom

- 4.- Creus que val la pena conservar les llengües minoritàries? Per què? De quina manera es poden fomentar?
- 5.- Quin paper creus que té l'escola en la conservació de les llengües?

